

Protokół Nr 32/20
z posiedzenia Komisji Ochrony Zdrowia, Środowiska
i Pomocy Społecznej odbytego w dniu 20 sierpnia 2020 r.

Obecni:

- radni według listy obecności stanowiącej załącznik nr 1 do protokołu,
- p. A. Kołodziej – Naczelnik wydz. Gospodarki Miejskiej,
- p. S. Stachura – Naczelnik wydz. Ochrony Środowiska,
- p. K. Tarłowska – Naczelnik wydz. Spraw Obywatelskich,
- p. M. Węgrzyn-Skarbek – Zastępca Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Oświęcimiu,
- p. A. Lorek – Dyrektor Dziennego Domu Pomocy w Oświęcimiu,
- p. A. Iskrzycka – p.o. Dyrektora Miejskiego Żłobka nr 1 w Oświęcimiu.

Porządek posiedzenia:

1. Przyjęcie protokołu z posiedzenia Komisji.
2. Analiza projektów uchwał Rady Miasta Oświęcim.
3. Sprawy bieżące i wolne wnioski.

Przebieg posiedzenia:

Ad. 1

Komisja przez aklamacje przyjęła protokół nr 31/20 z posiedzenia odbytego w dniu 9 lipca 2020 r.

Ad. 2

1.

Komisja przeanalizowała projekt uchwały w sprawie zmiany Uchwały Budżetowej Miasta Oświęcim na rok 2020 – Nr XVI/268/20 Rady Miasta Oświęcim z dnia 19 grudnia 2019 r. Proponowane w załącznikach zmiany:

Załącznik nr 2 – zmiany polegają na zwiększeniu planu dochodów budżetu:

- w dz. 020 "Leśnictwo", rozdz. 02001 "Gospodarka leśna" - kwotę 8.263,70 zł z tytułu sprzedaży drewna pochodzącego z wyniki drzew, z terenu zieleni parkowej,

- w dz. 900 "Gospodarka i ochrona środowiska", rozdz. 90019 "Wpływy i wydatki związane z gromadzeniem środków z opłat i kar za korzystanie ze środowiska" - kwota 4.666,03 zł z tytułu przekazanych z Urzędu Marszałkowskiego w Krakowie środków jako opłaty i kary pieniężne za korzystanie ze środowiska oraz za wydanie zezwoleń na wycinkę drzew.

Pozyskane środki przeznacza się na nowe zadanie inwestycyjne pn. "Przebudowa odcinka kolektora deszczowego ø 200 od ul. K.I. Gałczyńskiego w Oświęcimiu".

Komisja w głosowaniu za – 2, przeciw – 0, wstrzym. – 0 pozytywnie zaopiniowała załącznik nr 2.

Załącznik nr 8 – zmiany polegają na przeniesieniu w planie wydatków budżetu kwoty 20.000 zł z dz. 757 "Obsługa długu publicznego", rozdz. 75702 "Obsługa papierów wartościowych, kredytów i pożyczek jednostek samorządu terytorialnego" do dz. 900 "Gospodarka komunalna i ochrona środowiska", rozdz. 90005 "Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu" na przeprowadzenie inwentaryzacji źródeł grzewczych na nieruchomościach, na których prowadzona jest działalność gospodarcza. Wykonawca w ramach zleconych prac przeprowadzi weryfikację działalności jednoosobowych z przeprowadzoną inwentaryzacją budynków jednorodzinnych, która odbyła się w 2018 r. podczas której zinwentaryzowano 1040 nieruchomości posiadających kotły pozaklasowe oraz kotły klasy 3 i 4 podlegające wymianie.

Środki na ten cel przesuwa się z wydatków na obsługę długu ze względu na kalkulowane oszczędności w 2020 roku na kosztach obsługi długu publicznego, wynikające z wcześniejszej spłaty rat zadłużenia oraz utrzymującej się tendencji polegającej na obniżaniu referencyjnych stóp procentowych, wpływających bezpośrednio na wysokość oprocentowania zobowiązań finansowych.

Zwiększenie wydatków dotyczy zadania bezpośredniego 102/OŚ.

Komisja w głosowaniu za – 8, przeciw – 0, wstrzym. – 0 pozytywnie zaopiniowała załącznik nr 2.

Załącznik nr 10 – zmiany polegają na przeniesieniu w planie wydatków budżetu kwoty 9.500 zł z dz. 757 "Obsługa długu publicznego", rozdz. 75702 "Obsługa papierów wartościowych, kredytów i pożyczek jednostek samorządu terytorialnego" do dz. 900 "Gospodarka komunalna i ochrona środowiska", rozdz. 90095 "Pozostała działalność" na przeprowadzenie zabiegu odkomarzania miasta.

Środki na ten cel przesuwa się z wydatków na obsługę długu ze względu na kalkulowane oszczędności w 2020 roku na kosztach obsługi długu publicznego, wynikające

z wcześniejszej spłaty rat zadłużenia oraz utrzymującej się tendencji polegającej na obniżaniu referencyjnych stóp procentowych, wpływających bezpośrednio na wysokość oprocentowania zobowiązań finansowych.

Zwiększenie wydatków dotyczy zadania bezpośredniego 103/GM.

Komisja w głosowaniu za – 10, przeciw – 0, wstrzym. – 0 pozytywnie zaopiniowała załącznik nr 2.

Załącznik nr 18 – zmiany polegają na aktualizacji wydatków w związku z:

1) Zarządzeniem Nr 0050.94.2020 Prezydenta Miasta Oświęcim z dnia 30 lipca 2020 roku:

- zmniejszeniem o kwotę 1.060 zł (do kwoty 3.940 zł) planu wydatków w poz. 2.1.1.6
- zwiększeniem o kwotę 1.060 zł (do kwoty 12.060 zł) planu wydatków w poz. 2.1.2.6

2) Zarządzeniem Nr 0050.106.2020 Prezydenta Miasta Oświęcim z dnia 4 sierpnia 2020 roku:

- zmniejszeniem o kwotę 4.060 zł (do kwoty 44.567 zł) planu wydatków w poz. 2.1.1.7
- zwiększeniem o kwotę 4.060 zł (do kwoty 4.060 zł) planu wydatków w poz. 2.1.2.7

3) aktualizacją planu finansowego z dnia 20 lipca 2020 roku:

- zmniejszeniem o kwotę 50.000 zł (do kwoty 8.015.530 zł) planu wydatków w poz. 2.1.2.1
- zwiększeniem o kwotę 50.000 zł (do kwoty 205.633 zł) planu wydatków w poz. 2.1.2..2

Komisja w głosowaniu za – 18, przeciw – 0, wstrzym. – 0 pozytywnie zaopiniowała załącznik nr 2.

2.

Komisja przeanalizowała projekt uchwały w sprawie zmiany Uchwały Nr XVI/267/19 Rady Miasta Oświęcim w sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Miasta Oświęcim.

Pozycja nr 3 – wprowadzenie do Wykazu przedsięwzięć do WPF nowego przedsięwzięcia pn. "Zapewnienie funkcjonowania Miejskiego Żłobka nr 1 - zakup usług telekomunikacyjnych" z kwotą 3.600 zł łącznych nakładów finansowych, limitu zobowiązań oraz kwotą 1.800 zł limitu wydatków na każdy rok w latach 2021-2022.

Pozycja nr 8 – zmniejszenie w Wykazie przedsięwzięć do WPF w wydatkach majątkowych limitu zobowiązań, łącznych nakładów finansowych oraz limitu wydatków na 2020 rok o kwotę 5.000 zł dla przedsięwzięcia pn. "Montaż kolektorów słonecznych – dotacja".

Pozycja nr 9 – zwiększenie w Wykazie przedsięwzięć do WPF w wydatkach majątkowych limitu zobowiązań, łącznych nakładów finansowych oraz limitu wydatków na 2020 rok o kwotę 49.000 zł dla przedsięwzięcia pn. "Wymiana kotłów węglowych na kotły gazowe, olejowe, elektryczne – dotacja".

Pozycja nr 10 – zmniejszenie w Wykazie przedsięwzięć do WPF w wydatkach majątkowych limitu zobowiązań, łącznych nakładów finansowych oraz limitu wydatków na 2020 rok o kwotę 26.126 zł dla przedsięwzięcia pn. "Wymiana kotłów węglowych na podłączenie do miejskiej sieci ciepłowniczej – dotacja".

Pozycja nr 11 – zmniejszenie w Wykazie przedsięwzięć do WPF w wydatkach majątkowych limitu zobowiązań, łącznych nakładów finansowych oraz limitu wydatków na 2020 rok o kwotę 19.000 zł dla przedsięwzięcia pn. "Wymiana pieców węglowych na kotły węglowe niskoemisyjne oraz kotły na biomasę – dotacja".

Pozycja nr 12 – zmniejszenie w Wykazie przedsięwzięć do WPF w wydatkach majątkowych limitu zobowiązań, łącznych nakładów finansowych oraz limitu wydatków na 2020 rok o kwotę 15.000 zł dla przedsięwzięcia pn. "Wymiana kotłów węglowych na pompy ciepła oraz instalacje fotowoltaiczne – dotacja".

Komisja w głosowaniu za – 2, przeciw – 0, wstrzym. – 0 pozytywnie zaopiniowała projekt uchwały w sprawie zmiany Uchwały Nr XVI/267/19 Rady Miasta Oświęcim w sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Miasta Oświęcim w zakresie pozycji nr 3, 8, 9, 10, 11, 12.

3.

Komisja przeanalizowała projekt uchwały w sprawie zwolnienia części opłaty lub zwrotu części opłaty za korzystanie z zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do sprzedaży w miejscu sprzedaży.

W dniu 24 czerwca 2020 r. weszła w życie ustawa z dnia 19 czerwca 2020 r. o dopłatach do oprocentowania kredytów bankowych udzielanych przedsiębiorcom dotkniętym skutkami COVID-19 oraz o uproszczonym postępowaniu o zatwierdzenie układu w związku z wystąpieniem COVID-19 (Dz.U. z 2020 r., poz. 1086), tzw. Tarcza 4.0, która wprowadziła wiele zmian, w tym m. in. dotyczących zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych. Ww. ustawa artykułem 77 pkt 71 wprowadziła art. 31zzca do ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz.U. z 2020 r., poz. 374, ze zm.).

Art. 31zzca ust. 1 cyt. wyżej ustawy udziela delegacji radzie gminy do zwolnienia z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży, należnej w 2020 r. lub przedłużenia terminu na jej wniesienie. Natomiast delegacja ustawowa udzielona w art. 31zzca ust. 2 ww. ustawy dotyczy zwrotu

określonej części opłaty pobranej od przedsiębiorców, którzy wnieśli jednorazowo opłatę za rok 2020 w terminie do dnia 31 stycznia 2020 r.

Biorąc pod uwagę fakt, iż jednym z negatywnych skutków ogłoszenia pandemii COVID-19 na terenie Polski był nakaz zamknięcia wszystkich lokali gastronomicznych w okresie od 14 marca 2020 r. do 17 maja 2020 r., tj. przez okres 65 dni, słuszną wydaje się być inicjatywa o zwolnieniu lub zwrocie części opłaty za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych w wysokości 65/366, czyli za okres, kiedy przedsiębiorcy nie mogli korzystać z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych. Mając na uwadze fakt, że przedsiębiorcy ponieśli i nadal będą ponosić przede wszystkim finansowe straty z powodu kryzysu gospodarczego wywołanego ogłoszeniem pandemii, uzasadnione jest podjęcie uchwały w sprawie zwolnienia z części opłaty lub zwrotu części opłaty wniesionej przez przedsiębiorców za korzystanie z zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży.

Komisja w głosowaniu za – 1, przeciw – 0, wstrzym. – 1 pozytywnie zaopiniowała projekt uchwały w sprawie zwolnienia części opłaty lub zwrotu części opłaty za korzystanie z zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do sprzedaży w miejscu sprzedaży.

4.

Komisja przeanalizowała projekt uchwały w sprawie zmiany uchwały Nr LII/1007/18 Rady Miasta Oświęcim z dnia 29 sierpnia 2018 roku w sprawie lokalnego programu pomocy społecznej w postaci Lokalnego Programu Osłonowego dla najuboższych mieszkańców miasta Oświęcim, którzy ponoszą zwiększone koszty grzewcze lokalu mieszkalnego związane z trwałą zmianą systemu ogrzewania opartego na paliwie stałym na jeden z systemów ekologicznych.

Uchwałą Nr LII/1007/18 Rady Miasta Oświęcim z dnia 29 sierpnia 2018 roku przyjęty został lokalny program pomocy społecznej w postaci Lokalnego Programu Osłonowego dla najuboższych mieszkańców miasta Oświęcim, którzy ponoszą zwiększone koszty grzewcze lokalu mieszkalnego związane z trwałą zmianą systemu ogrzewania opartego na paliwie stałym na jeden z systemów ekologicznych takich jak ogrzewanie gazowe, elektryczne, olejowe, bądź polegające na podłączeniu do miejskiej sieci ciepłowniczej. W przedmiotowym programie stosownie do możliwości wynikających z regulacji art. 8 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej Rada Miasta Oświęcim dokonała podwyższenia do 150% kwoty kryterium dochodowego, o którym mowa w art. 8 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o pomocy

społecznej dla celów przyznania zasiłku celowego w ramach realizacji przedmiotowego programu. Ponadto w programie ustalona została wysokość udzielanej pomocy w następujący sposób:

- w przypadku osób/rodzin, których dochód nie przekracza 100% aktualnej wysokości kryterium dochodowego, o którym mowa w art. 8 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o pomocy społecznej, pomoc udzielana jest do kwoty 500,00 zł na kwartał w okresie grzewczym,
- w przypadku osób/rodzin, których dochód jest wyższy niż 100% aktualnej wysokości kryterium dochodowego, o którym mowa w art. 8 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o pomocy społecznej, ale nie przekracza 150% tego kryterium, pomoc jest udzielana do kwoty 300,00 zł na kwartał w okresie grzewczym.

Program został przyjęty na okres od 1 października 2018 r. do dnia 31 marca 2023 r., a jego realizatorem jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Oświęcimiu.

Przeprowadzona przez MOPS w Oświęcimiu analiza funkcjonowania programu oraz przyjętego w nim podwyższonego kryterium dochodowego i maksymalnej wysokości pomocy we wskazanych powyżej przedziałach dochodowych prowadzi do wniosku, że wskazanym jest:

- podwyższenie ze 150% do 180% kwoty kryterium dochodowego, o którym mowa w art. 8 ust. 1 pkt. 1 i 2 ustawy o pomocy społecznej dla celów przyznania zasiłku celowego w ramach realizacji przedmiotowego programu,

oraz

- podwyższenie wysokości udzielanej pomocy w następujący sposób:

- * w przypadku osób/rodzin, których dochód nie przekracza 100% aktualnej wysokości kryterium dochodowego, o którym mowa w art. 8 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o pomocy społecznej, pomoc przysługiwać będzie do kwoty 600,00 zł na kwartał w okresie grzewczym,

- * w przypadku osób/rodzin, których dochód jest wyższy niż 100% aktualnej wysokości kryterium dochodowego, o którym mowa w art. 8 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o pomocy społecznej, ale nie przekracza 180% tego kryterium, pomoc przysługiwać będzie do kwoty 400,00 zł na kwartał w okresie grzewczym.

Obecnie obowiązujące kryterium dochodowe na osobę w rodzinie wynosi 528,00 zł, podwyższone do 150% wynosi 792,00 zł, a podwyższone do 180% wyniesie 950,40 zł, natomiast obowiązujące kryterium dochodowe dla osoby samotnie gospodarującej wynosi

701,00 zł, podwyższone do 150% wynosi 1051,50 zł, a podwyższone do 180% wyniesie 1.261,80 zł.

Zgodnie z § 5 Uchwały Nr LII/1007/18 Rady Miasta Oświęcim z dnia 29 sierpnia 2018 roku wprowadzającej program osłonowy, pomoc udzielana w ramach przedmiotowego programu jest realizowana ze środków własnych Miasta Oświęcim. W roku bieżącym środki na realizację przedmiotowego programu uwzględnione są w ramach środków finansowych ujętych w planie finansowym MOPS w Oświęcimiu na 2020 r. na wypłatę zasiłków celowych.

Jednocześnie z uwagi na wyodrębnienie w strukturze organizacyjnej Urzędu Miasta Oświęcim Wydziału Ochrony Środowiska, do którego zakresu zadań należy realizacja dotacji w ramach Programu Ograniczenia Niskiej Emisji niezbędne jest także uwzględnienie w uchwale Nr LII/1007/18 Rady Miasta Oświęcim z dnia 29 sierpnia 2018 r. przedmiotowej zmiany (dot. § 4 pkt 14, § 7 oraz wzoru wniosku w części Informacyjnej).

Mając na uwadze powyższe przedstawia się Radzie Miasta Oświęcim projekt uchwały w sprawie: zmiany uchwały Nr LII/1007/18 Rady Miasta Oświęcim z dnia 29 sierpnia 2018 roku w sprawie lokalnego programu pomocy społecznej w postaci Lokalnego Programu Osłonowego dla najuboższych mieszkańców miasta Oświęcim, którzy ponoszą zwiększone koszty grzewcze lokalu mieszkalnego związane z trwałą zmianą systemu ogrzewania opartego na paliwie stałym na jeden z systemów ekologicznych.

Komisja w głosowaniu za – 2, przeciw – 0, wstrzym. – 0 pozytywnie zaopiniowała projekt uchwały w sprawie zmiany uchwały Nr LII/1007/18 Rady Miasta Oświęcim z dnia 29 sierpnia 2018 roku w sprawie lokalnego programu pomocy społecznej w postaci Lokalnego Programu Osłonowego dla najuboższych mieszkańców miasta Oświęcim, którzy ponoszą zwiększone koszty grzewcze lokalu mieszkalnego związane z trwałą zmianą systemu ogrzewania opartego na paliwie stałym na jeden z systemów ekologicznych.

5.

Komisja przeanalizowała projekt uchwały w sprawie zmiany uchwały Nr XXXVI/383/05 Rady Miasta Oświęcim z dnia 23 lutego 2005 r. zmienionej uchwałą nr XX/190/07 Rady Miasta Oświęcim z dnia 28 listopada 2007 r. w sprawie utworzenia jednostki budżetowej: Dzienny Dom Pomocy w Oświęcimiu.

W związku z wydzieleniem z dniem 1 września 2020 roku z Dziennego Domu Pomocy w Oświęcimiu działalności w zakresie opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, którą przejmuje

nowo utworzona jednostka Miejski Żłobek nr 1 w Oświęcimiu konieczna jest zmiana uchwały polegająca na usunięciu zapisów dotyczących tej części działalności ośrodka.

Komisja w głosowaniu za – 2, przeciw – 0, wstrzym. – 0 pozytywnie zaopiniowała projekt uchwały w sprawie zmiany uchwały Nr XXXVI/383/05 Rady Miasta Oświęcim z dnia 23 lutego 2005 r. zmienionej uchwałą nr XX/190/07 Rady Miasta Oświęcim z dnia 28 listopada 2007 r. w sprawie utworzenia jednostki budżetowej: Dzienny Dom Pomocy w Oświęcimiu.

6.

Komisja przeanalizowała projekt uchwały w sprawie zmiany uchwały Nr XL/454/05 Rady Miasta Oświęcim z dnia 29 czerwca 2005 r. zmienionej uchwałą nr XX/189/07 Rady Miasta Oświęcim z dnia 28 listopada 2007 r. w sprawie uchwalenia Statutu Dziennego Domu Pomocy w Oświęcimiu.

W związku z wydzieleniem z dniem 1 września 2020 roku z Dziennego Domu Pomocy w Oświęcimiu działalności w zakresie opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, którą przejmuje nowo utworzona jednostka Miejski Żłobek nr 1 w Oświęcimiu konieczna jest zmiana statusu jednostki polegająca na usunięciu zapisów dotyczących tej części działalności ośrodka.

Wskazane dokonanie zmian w zakresie świadczenia usług opiekuńczych, związanych z dostosowaniem do obecnej organizacji tych usług.

Komisja w głosowaniu za – 2, przeciw – 0, wstrzym. – 0 pozytywnie zaopiniowała projekt uchwały w sprawie zmiany uchwały Nr XL/454/05 Rady Miasta Oświęcim z dnia 29 czerwca 2005 r. zmienionej uchwałą nr XX/189/07 Rady Miasta Oświęcim z dnia 28 listopada 2007 r. w sprawie uchwalenia Statutu Dziennego Domu Pomocy w Oświęcimiu.

7.

Komisja przeanalizowała projekt uchwały w sprawie zmiany uchwały Nr XX/191/07 Rady Miasta Oświęcim z dnia 28 listopada 2007 r. w sprawie ustalenia szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za pobyt uczestników w ośrodku wsparcia – Dzienny Dom Pomocy w Oświęcimiu, szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze oraz szczegółowych warunków częściowego lub całkowitego zwolnienia od opłat za te usługi i trybu ich pobierania.

W związku z wydzieleniem z dniem 1 września 2020 r. z Dziennego Domu Pomocy w Oświęcimiu działalności w zakresie opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, którą przejmuje nowo utworzona jednostka Miejski Żłobek nr 1 w Oświęcimiu konieczna jest zmiana uchwały polegająca na usunięciu zapisów dotyczących tej części działalności ośrodka.

Uchwała przewiduje również zwolnienie z opłaty stałej seniorów w sytuacji wystąpienia okoliczności nadzwyczajnych (np. pandemia) lub przyczyn organizacyjnych leżących po stronie ośrodka, z powodu których nie świadczy on usług (np. przerwy techniczne, remontowe).

Wskazane także dokonanie zmian w uchwale polegających na określeniu kosztu 1 godziny usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych.

Komisja w głosowaniu za – 2, przeciw – 0, wstrzym. – 0 pozytywnie zaopiniowała projekt uchwały w sprawie zmiany uchwały Nr XX/191/07 Rady Miasta Oświęcim z dnia 28 listopada 2007 r. w sprawie ustalenia szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za pobyt uczestników w ośrodku wsparcia – Dzienny Dom Pomocy w Oświęcimiu, szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze oraz szczegółowych warunków częściowego lub całkowitego zwolnienia od opłat za te usługi i trybu ich pobierania.

Ad. 3

1.

Komisja zapoznała się z odpowiedzią na stanowisko Komisji z dnia 9 lipca 2020 r. w sprawie dostępności do świadczeń zdrowotnych z Zakładzie Lecznictwa Ambulatoryjnego.

2.

Komisja zapoznała się z protokołem z posiedzenia Rady Społecznej ZLA z dnia 20.02.2020 r. oraz z kserokopią podjętych uchwał na posiedzeniach telefonicznych Rady w dniach 06.04.2020 r., 08.04.2020 r., 07.05.2020 r.

Na tym protokół zakończono.

Posiedzenie Komisji trwało od godz. 15³⁰– 16³⁵.

Przewodniczący
Komisji Ochrony Zdrowia,
Środowiska i Pomocy Społecznej
Andrzej Jakubowski

Protokołowała:

M. Kowal